

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XIII. Probatur veritas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

confirmanda est; testimonio Scripturæ, traditione veterum;
& ratione.

CAPVT XIII.

Probatur veritas.

VO D attinet ad PRIMVM: habemus in primis exempla; vel potiùs typos & figuras Testamenti veteris. Extra controuersiam est, Circumcisionem datam Iudæis in figuram Sacramenti Baptismi: vnde etiam Baptismus ab Apostolo Coloss. 2. dicitur Circumcisio spiritualis, & non manufacta. Si quis autem diligenter euoluat Scripturam veterem, nusquam inueniet memoriam Circumcisionis præscribi tanquam remedium peccatorum post Circumcisionem perpetratorum; sed sacrificia, expiationes, confessionem peccatorum, vt ex cap. 4. 5. & 6. Leuitici colligi potest. Eodem igitur modo in Testamento nouo existimandum non est, Baptismi memoriam remedium esse ad ea peccata purganda institutum, quæ post Baptismum committuntur, sed sacrificium noui Testamenti, & expiationem per Confessionem, & Absolutionem.

Habemus DEINDE testimonium Apostoli Ioannis in epist. 1. cap. 1. vbi loquens idem Apostolus de remedio peccatorum, quæ baptizati indies committunt; non ait: Si Baptismum ad memoriam reuocauerimus; sed: *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, & remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.*

Habemus TERTIO B. Pauli Apostoli testimonium, in epist. ad Hebr. cap. 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœlestis, & participes facti sunt Spiritus sancti, & prolapsi sunt; rursus renouari ad Pœnitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsos Filium Dei, & ostentui habentes.* Hoc enim loco non negat Apostolus, posse lapsos post Baptismum Deo per Ecclesiam reconciliari, vt falsò Nouatianos sensisse, etiam aduersarij nostri concedunt. Quomodo enim Paulus negaret, lapsos post Baptismum reconciliari posse, qui Corinthium post Baptismum grauissimo scelere inquinatum, reconciliari permisit? Sed negat posse renouari per Baptismum: sic enim hunc locum intelligunt, Chry-

sosto.

fofomus, Theodoretus, OEcumenius, Theophylactus, Ambrosius, & alij in commentario huius loci; & præterea Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia, cap. 2. vbi copiosè hoc ostendit, Nouatianos refellens. Idem etiam apertissimè docet Augustinus in exposit. epist. ad Roman. inchoata, propè finem, vbi notat, eos qui post Baptismum labuntur, curari posse per Pœnitentiam, non autè renouari, quod est proprium Baptismi. Idem habet etiam auctor libri de vera & falsa Pœnitentia, cap. 3. qui liber habetur in quarto tomo operum sancti Augustini.

DEINDE circumstantiæ loci vix patiuntur aliter accipi verba Apostoli. Nā initio capituli monet Apostolus Hebræos, vt non respiciant iterum ad primordia Baptismi, & fidei, & eius Pœnitentiæ, quæ Baptismum præcedit, estque veluti fundamentum ædificij spiritualis: *Quapropter, inquit, intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursus iacentes fundamentum Pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei in Deum, Baptismatum doctrina, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, & iudicij extremi.* De quibus Pauli verbis loquens AVGVSTINVS libro de fide & operibus, cap. II. *Hæc, inquit, omnia pertinere ad initia Neophytorum, satis apertèque Scriptura testatur.* Reddit autem in sequentibus verbis Apostolus rationem, cur non oporteat respicere ad illa primordia, cum ait: *Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati, &c.* ac si apertius diceret: *Quia non contingit nisi semel, ea renouatio, quæ habetur per Baptismum.* Describi verò Baptismum per illuminationem, dubitari non potest: inde enim omnes veteres, ac maximè Græci, baptizari illuminari dicunt, & Baptismum Sacramentum luminis appellant.

Cum ergo ex Apostolo habeamus, impossibile esse iterum renouari per eam Pœnitentiam, quæ cum Baptismo coniuncta est: necesse est omninò, aut negare cum Nouatianis reconciliationem, aut cum Catholicis admittere nouum Sacramentum à Baptismo distinctum, quo peccatorum remissio tribuatur. NEQVE dicere possunt aduersarij, Paulum tantum velle, non debere iterum repeti actionem Baptismi: non enim Paulus de caremonia, sed de eius effectu, id est, de renouatione loquitur. Quare si Baptismi effectum iterum ha-

bere non possumus, certè alium ritum, aliud Sacramentum querere debemus.

A D D E, quòd cùm in Scriptura legamus exempla eorum, qui post Baptismum lapsi sunt, vt Simonis, Actor. 8. & Corinthij incestuosi, 1. Cor. 6. nusquam tamen legimus eos remissos fuisse ad memoriam Baptismi. Et mirum sanè esset, vnicum remedium in tota vita esse Baptismi memoriam, & tamen in Scriptura nullam fieri huius remedij mentionem.

A C C E D A T nunc traditio veterum Patrum, qui quidem summo consensu docent id, quod aduersarij in Concilio Tridentino, sess. 14 cap. 2. repræhendunt, quòd videlicet non sine magnis fletibus, & laboribus ad eam integritatem reconciliationis peruenire possint, qui post Baptismum Pœnitentiã agunt, ad quam facili negotio per Baptismum antè peruenerant.

T E R T V L L I A N V S in libro de Pœnitentia, vocat Pœnitentiã tabulam post naufragium, & secūdã ianuam, quæ pulsantibus patebit, obstructa per peccatum ianua indulgentiæ, & fera intinctionis. Item appellat post Baptismum secundam spem, & secunda subsidia: & ibidem ostendit, per multos labores perueniri ad remissionem post Baptismum, cùm ante Baptismum facillimus sit aditus ad indulgentiam.

C L E M E N S Alexandrinus apud Eusebium lib. 3. histor. cap. 17. aliàs 24. vocat Pœnitentiã Baptismum lachrymarum: atque ibidem significat, multis orationibus & ieiuniis opus esse ad remissionem, quæ fit post Baptismum.

C Y P R I A N V S in serm. 5. qui est de lapsis, nihil aliud agit, quàm, post Baptismum si quis labatur in peccatum, ei necesse esse multis lachrymis & ieiuniis culpam suam abluere: & lib. 3. epist. 15. & 16. grauitè repræhendit eos, qui Absolutionem pœnitentibus dabant, antequam iustam Pœnitentiã egissent. Similia habet Ambrosius in libro ad Virginem lapsam, cap. 8. vbi comparat Pœnitentiã tabulæ naufragij. Idem Gregorius Nazianzenus oratione in sancta lumina, vbi distinguit Baptismum aquæ, qui facilis est, à Baptismo laborioso, & lachrymarum, qui est eorum proprius, qui Pœnitentiã agunt post Baptismum. Eadem habent, & eadem similitudine naufragij vtuntur, Pacianus epist. 1. ad Simpro-
nia.

nianum, & Hieronymus in caput 3. Isaïæ, & in epistola ad Demetriadem, & in altera ad Sabinianum.

EPIPHANIVS hæresi 59. quæ est Catharorum, scribit, eos qui post Baptismum in peccata labuntur, non posse amplius ad Baptismum confugere, sed aliud remedium esse quærendum, videlicet Pœnitentiam.

AVGVSTINVS in epist. 23. ad Bonifacium: *Si infans, inquit, post Baptismum propria incipiat habere peccata; illa nõ regeneratione auferuntur, sed alia curatione sanantur.* Et lib. 2. de adulterinis coniugiis, cap. 16. *Si à Catechumeno factum est homicidium, Baptismate abluitur; si à baptizato, Pœnitentia & reconciliatione sanatur.* Et homil. 50. ex lib. 50. homiliarum, distinguit tres Pœnitentiæ actiones: vnã quæ agitur ante Baptismum: alteram quotidianam atque perpetuam pro peccatis venialibus, pro quibus assiduè dicimus: *Dimitte nobis debita nostra*: tertiam pro lethalibus peccatis, quæ post Baptismum committuntur; ac de tertia ista sic loquitur, cap. 9. *In hac Pœnitentia maiorem in se quisq; seueritatem exercere debet, et à seipso iudicatus, non iudicetur à Deo.*

CHRYSOSTOMVS lib. 3. de Sacerdotio, & CYRILLVS lib. 12. in Ioannem, cap. 56. aperte distinguunt modum peccata remittendi per Baptismum, & per alia Sacramenta; quod certè non facerent, si Baptismo peccata omnia præterita, & futura dimitterentur.

THEODORETVS in Epitome diuinorum decretorum, cap. de Pœnitentia, scribit, vulnera quæ post Baptismum accipiuntur, curabilia quidem esse, sed non, vt olim, facili negotio per lauacrũ regenerationis, sed per multas lachrymas, & opera laboriosa.

Denique Ioannes DAMASCENVS, vt recentiores omitam, lib. 4. de Fide, cap. 10. repetit Nazianzeni sententiam de distinctione Baptismatis aquæ à Baptismate laborioso, & lachrymarum. Verè igitur Sacramentum Pœnitentiæ Baptismus quidam est, sed Baptismus, vt Patres omnes testantur, laboris, & lachrymarum.

ACCEDANT postremò etiam rationes. PRIMVM. Nulla ratio patitur, vt eadem facilitate Deus ignoscat iis, qui ignorantes, & qui scientes peccauerunt. Vera est enim Do-

mini sententia: *Ille seruus, qui cognouit voluntatem Domini sui, & non preparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, & apulabit multis; qui autem non cognouit, & fecit digna plagis, & apulabit paucis.* Luc. 12. cui sententiæ congruit, quod de se Apostolus ait: *Misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci, in incredulitate.* 1. Timoth. 1. At si vera esset aduersariorum opinio, non eadem, sed, quod longè absurdius est, maiori facilitate ad veniam peruenirent, qui scienter post fidem, & Baptismum, quàm qui ignoranter in incredulitate peccassent: facilius enim est Baptismum olim acceptum ad memoriam reuocare, quàm reipsa iterum baptizari. Hoc autem est, quod aduersarij volunt, peccata ante Baptismum admissa, per Baptismum reipsa susceptum; contracta autem post Baptismum, per Baptismum quidem, sed memoria & cogitatione repetitum deleri. Quòd si hæc absurda sunt, vt reuera esse nemo sanæ mentis inficiari potest, illud efficitur; diuersum esse pactum Baptismi à fœdere reconciliationis post Baptismum; proinde diuersum etiam Sacramentum.

SECVNDO. Ritus Baptismi & Pœnitentiæ diuersam habent materiam, & formam: diuersa igitur Sacramenta existimanda sunt. Quod attinet ad materiam, infra suo loco probandum erit, materiam Sacramenti Pœnitentiæ esse ipsius pœnitentis actiones; cùm Baptismi materiam, aquæ asperisionem esse nemo neget. Baptismi formam admittunt omnes illis verbis Dominicis contineri: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Ad eam reconciliationem, quæ fit post Baptismum, nemo dicit: *Ego te baptizo*, sed, *Ego te absoluo*, quam Absolutionem etiam priuatam, agnoscunt, & ex verbo Dei rectè doceri fatentur, Kemnitius & Calvinus, vt supra ostendimus.

SED ad hoc argumentum responderet Calvinus lib. 4. Institut. cap. 15. §. 4. potestatem Clauium, quæ exercetur in Absolutione, non posse à Baptismate separari: non enim potestatem Clauium exerceri sine prædicatione Euangelij, qua annunciamus impios mundari Christi sanguine. Signum autem ac testimonium lauacri illius, non esse aliud, nisi Baptismum: ita signum vtriusque verbi, id est, tam illius, *te baptizo*, quàm huius, *te absoluo*, vnum atque idem, non aliud & aliud esse.

At facilis est huius responsionis confutatio. Nam quidquid sit de signo materiali, certè verbum aliud esse in Baptismo, aliud in reconciliatione pœnitentium, Calvinus negare non potuit. Cùm autem verbum potissima Sacramenti pars sit, necessariò efficitur, vt Sacramenta diuersa sint, Baptismus, & pœnitentium reconciliatio; quæ verbis diuersis constant. Quid: quòd verba diuersa, diuersa etiam signa materialia exigunt. Nam signum materiale est quasi visibile verbum, & illud idem sensibus offerre debet, quod offert verbum: neque id aduersarij negant. Porrò verbum, BAPTIZO, quod lauacrum sonat, rectè adiunctum habet ritum Baptismi per aquam: idem enim oculis offert actio lauandi, quod auribus verbum baptizandi: At verbo ABSOLVO, quod à vinculis soluendis, non à sordibus abluendis ducitur, non congruit ritus ablutionis. Quare non potest esse signum externum reconciliationis pœnitentium Baptismus, cùm eandem similitudinem continere atque exprimere debeant, verbum & elementum. Et quamuis à virtute sanguinis Christi omnis nostra iustificatio pendeat; tamen idem Christi sanguis, & lauacrum, & precium, & poculum etiam dicitur: & propterea per varia signa effectus eius repræsentari, & virtus applicari potest, per Baptismum vt lauacrum, per Absolutionem vt precium; per Eucharistiam vt poculum. Et sicut Eucharistia non censetur ab aduersariis idem Sacramentum cum Baptismo, ita nec debet ritus Absolutionis cum Baptismi ritu confundi, licet omnia ista signa, ac testimonia sint sanguinis Christi pro nobis effusi, cuius virtute lauamur, soluimur, potamur. Ex quo argumentum Caluini planè euacuatur. Fatemur enim Christi sanguine nos iustificari, siue cùm baptizamur, siue cùm reconciliamur, siue cùm potamur, sed per diuersa externa signa, atque adèd Sacramenta, vim sanguinis illius ita nobis applicari, vt modò mundari, modò solui, modò potari dicamur.

TERTIO. Ministri diuersitas diuersa Sacramenta esse testatur. Constat enim Baptismum ratum esse, etiam si à non Sacerdote tribuatur: nam Actor. 8. Philippus Diaconus baptizauit. Actor. 9. Ananias, qui ne Diaconus quidem erat, sed merè laicus, Apostolum Paulum baptizauit. Id enim contingit primo anno à passione Domini, quo tempore solùm erant

septem Diaconi ab Apostolis ordinati, è quorum numero Ananias non erat. Et Ruffinus lib. 10. hist. cap. 14. scribit, Baptis-
mum verum ac ratum habitum esse, quem Athanasius lai-
cus, & puer, aliis quibusdam pueris aliquando contulerat. At
reconciliationem Pœnitentium, ita propriam semper fuisse
scimus Episcoporum & Presbyterorum, vt si laicus id facere
quauis necessitate præsumeret, irritam esse reconciliationem
nemo ambigeret. De qua re suo loco disseretur.

QVARTO. Si Baptismus Sacramentum Pœnitentiæ esset,
ac per cogitationem & memoriam repetitus, obsignaret, vt
aduersarij loquuntur, promissionem reconciliationis, quo-
cunque tempore opus esset; illud efficeretur, non debere nisi
adultos baptizari, vt ab Anabaptistis, quos Lutherani etiam
& Calviniani repræhendunt, fieri videmus. Nam alioqui in-
certissima erit iustificatio, quippè quæ ab hominum testimo-
nio pendeat: neque enim qui infantes baptizantur, cum po-
steà adoleuerint, baptizatos se fuisse recordari possunt, sed
coguntur alienis verbis, non suis oculis credere. Quo pacto
igitur ista cohærent, vt Sacramenta percipi dicant, quo certi
reddantur homines propriæ iustificationis: & tamen incer-
tos eos esse cogant an Sacramentum perceperint, cum infan-
tes baptizent?

QVINTO. Si Baptismus valet ad peccata, non solùm præ-
terita, sed etiam futura delenda; quæro, quo tempore futura
peccata deleat: an tunc, cum primùm suscipitur, an postea,
cum ad memoriam reuocatur. Si enim cum primùm suscipi-
tur, omnia peccata etiam futura vsque ad finem vitæ deleat,
incredibilis consequetur absurditas, vt videlicet peccata prius
deleantur quàm fiant, & homini baptizato nulla peccata et-
iam post Baptismum admissa, nocere queant, ac demum vt
omnes baptizati, ac proinde omnes tum Catholici tum Hæ-
retici, modò Baptismum susceperint, necessariò saluari de-
beant: verum enim esse Baptismum, & salutarem, quem in-
fantes apud nos suscipiunt, Lutherani & Calviniani non ne-
gant.

QVOD si fortè dixerint, peccata post Baptismum com-
missa non esse, antequam fiant, deleta, sed tunc demum pur-
gari, cum per fidem & Pœnitentiam ad signum, & foedus Ba-
ptismi animo & cogitatione reditur: duplex absurditas con-
seque-

sequetur. Nam & incerta erit iustificatio, vt paulò antè dicebamus, cùm ab hominum testimonio pendeat: & eadem ratione tolletur Eucharistię frequentatio, cùm ita sufficere possit memoria spiritualis cibi aliquando gustati, quemadmodum memoria sufficit lauacri aliquando percepti. Vel si ridiculum est, ita memoriam cibi ad saturitatem prodesse, vt cibus ipse prodest: cur non sit etiam ridiculum, ita memoriam lauacri ad maculas eluendas conferre, vt lotio ipsa confert?

CAPVT XIV.

Soluuntur obiectiones.

Sed iam argumenta aduersariorum diluenda sunt. Et quoniam in lib. de Baptismo, cap. 18. soluimus argumenta Lutheri, Kemnitij & Caluini, quæ ipsi attulerant in disputationibus de Baptismo: nunc ea solum argumenta dissoluenda restant, quæ Calvinus addidit lib. 4. Instit. cap. 19. §. 17. vbi de Sacramento Pœnitentię propriè disputat. Sic igitur ille argumentatur; Baptismus per peccatum non deletur, igitur tota vita utilis esse poterit, si ad memoriam reuocetur, quoties peccator de remissione cogitat: *Quasi Verò, inquit, per peccata deleatur Baptismus, & non potius in memoriam reuocandus sit peccatori, quoties de peccati remissione cogitat, et illinc sese colligat, animumque recipiat, & fidem confirmet, &c.*

RESPONDEO; Multa sunt in Baptismo: **PRIMUM**, actio ipsa ablutionis, quæ propriè cum verbo Sacramentum facit: atque hæc non permanet, sed dum efficitur, transit, vt notum est. **DEINDE**, gratia regenerationis, & renouationis, quæ per Baptismum acquiritur: hæc verò manet in anima, donec per lethale peccatum eiiciatur. Qui enim post Baptismum peccant, desinunt esse filij Dei, & hæredes Regni, atque ad membra Diaboli, & Gehennam pertinere incipiunt: id quod in Scripturis apertissimum est. **TER TIO**, character quidam spiritualis, & hic quidem semper manet, neque per vllum peccatum aboleri potest, & ratione eius, Baptismus repeti nequit. Sed neque Calvinus characterem istum admittit, neque est character signum visibile atq; externū, vt verbo adiunctum, propriè Sacramentum efficiat. Quare licet Baptismus in suo quodam

quodam